

Határozatok Tára

PRIIT PIKAMÄE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. január 22.¹

C-114/19. P. sz. ügy

**Európai Bizottság
kontra**

Danilo Di Bernardo

„Fellebbezés – Közszolgálat – Nyílt versenyvizsga – A tartaléklistára való felvétel mellőzése – A képesítésre és a legalább hároméves szakmai tapasztalatra vonatkozó feltételek – A hiányos indokolás kiegészítésének lehetősége a bíróság előtt – Feltételek – Megsemmisítés iránti kereset”

I. Bevezetés

1. Fellebbezésével az Európai Bizottság az Európai Unió Törvényszéke 2018. november 29-i Di Bernardo kontra Bizottság ítéletének (T-811/16, nem tették közzé, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2018:859) hatályon kívül helyezését kéri, amellyel az említett bíróság megsemmisítette az EPSO/AST-SC/03/15 nyílt versenyvizsga vizsgabizottsága által 2016. augusztus 10-én hozott, a Danilo Di Bernardónak az SC 1. besorolási fokozatba tartozó, pénzügyi ügyintézés szakterületén foglalkoztatott titkárok és irodai alkalmazottak tartaléklistájára történő felvételét mellőző határozatot.

2. A jelen ügyben a Bíróságnak alkalma nyílik a Bizottságot az EUMSZ 296. cikk második bekezdése alapján terhelő azon kötelezettséggel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának pontosítására, hogy elegendő indokolást szolgáltatson az egyének vonatkozásában többek között versenyvizsgával összefüggésben hozott közigazgatási határozataihoz. A Bíróságnak azzal kapcsolatban is állást kell foglalnia, hogy a Törvényszéknek figyelembe kell-e vennie a Bizottság által a jogorvoslati eljárás során az ilyen közigazgatási határozat indokolásának „kiegészítése” céljából előterjesztett további bizonyítékokat.

II. A jogvita előzményei

3. A tényállás a megtámadott ítélet alapján az alábbiak szerint foglalható össze.

4. Az alapjogvita a fent hivatkozott versenyvizsgával kapcsolatos, amelynek felhívását az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2015. január 8-i számában (HL 2015. C 3 A., 1. o., a továbbiakban: versenyvizsga-felhívás) tette közzé.

5. A versenyvizsga-felhívásnak három melléklete van, amelyek a versenyvizsga-felhívás három szakterületén – adminisztratív ügyintézés, pénzügyi ügyintézés és titkársági ügyintézés – részletezik a munkakör jellegét, valamint az igényelt képesítéseket és szakmai tapasztalatokat.

¹ Eredeti nyelv: francia.

6. A versenyvizsga-felhívás „Munkakörök jellege” elnevezésű II. címének a szövege a következő:

„A titkárok és irodai alkalmazottak (AST/SC tisztségcsoport) munkaköre irodai és titkári feladatok, irodavezetés és más egyenértékű, bizonyos fokú önállóságot igénylő feladatok ellátásából áll. Az egyes szakterületekre vonatkozó szakmai profilok leírása a mellékletben található.”

7. A versenyvizsga-felhívás II. mellékletének „A munkakör jellege” című 1. pontja a pénzügyi ügyintézés területén ismerteti a versenyvizsga-felhívás sikeres pályázóinak munkakörét és a következőket írja elő:

„Az intézmények ügyintézési feladatok ellátására keresnek munkatársakat a költségvetési és pénzgazdálkodás területén.

A szóban forgó álláshelyre pénzügyi ügyintéző munkatársat keresünk, akik az intézményeken belüli osztályokon, illetve egységekben a pénzügyi adminisztratív ügyintézésben vesznek részt.

Különbféle feladatai közé többek között az alábbiak tartozhatnak:

- költségvetés-végrehajtási dossziék vonatkozó pénzügyi szabályokkal összhangban történő kezelése (pályázati felhívások adminisztratív nyomon követése, szerződések előkészítése, kapcsolódó ügyletek ellenőrzése),
- könyvelés,
- számlaellenőrzés,
- a tranzakciók validálásának nyilvántartása és nyomon követése (kötelezettségvállalási javaslatok, fizetési megbízások, visszafizetési felszólítások, a szerződésekkel és a vállalkozókkal kapcsolatos adatok stb.),
- a számlázási és beszedési ütemezés kezelése,
- pénzügyi dossziék (levelezés, iratkezelés és archiválás) kezelése.

A fenti feladatok ellátásához elengedhetetlen a (többek között szövegszerkesztő, táblázatkezelő és adatfeldolgozó) IT-eszközök alapos ismerete és számviteli szoftver használata.”

8. A versenyvizsga pályázati feltételeit a versenyvizsga-felhívás III. címe határozza meg. A versenyvizsga-felhívás III. címének 1. pontjában előírt általános feltételeken kívül ugyanezen cím 2. pontjában speciális feltételek találhatók, többek között a szakmai tapasztalat kapcsán, hivatkozásokkal a megfelelő mellékletekre.

9. A pénzügyi ügyintézés területén az előírt képesítéseket illetően a versenyvizsga-felhívás II. mellékletének 2. pontjában többek között szereplő követelmény „[a] középfokúnál magasabb szintű tanulmányok folytatására jogosító, oklevéllel igazolt középfokú végzettség, és annak megszerzését követően szerzett legalább hároméves főként szakirányú szakmai tapasztalat”.

10. A versenyvizsga-felhívás „A pályázók által megadott adatok ellenőrzése” című VI. címe az első és a harmadik bekezdésében az alábbiakat rögzíti:

„Az értékelő feladatokon való részvételt követően az EPSO az általános feltételek, a vizsgabizottság pedig a speciális feltételek tekintetében ellenőrzi a pályázó által benyújtott igazoló dokumentumok alapján a pályázó által az internetes jelentkezési lapon megadott adatokat.

[...]

Amennyiben az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy valamely pályázó az internetes jelentkezési lapján megadott adatait nem tudja alátámasztani megfelelő igazoló dokumentumokkal, az érintett pályázót kizárjuk a versenyvizsgából.”

11. 2015. január 21-én az ellenérdekű fél, D. Di Bernardo jelentkezett a vitatott versenyvizsgára a pénzügyi ügyintézés területén.

12. D. Di Bernardo részt vett az előválogató teszteken és a versenyvizsga-felhívásban előírt értékelő feladatokon, továbbá benyújtotta a versenyvizsga-felhívás V. címének 1. pontjában előírt, képesítéseit és szakmai tapasztalatát igazoló dokumentumokat.

13. A 2015. szeptember 14-i e-maillal az EPSO arról tájékoztatta D. Di Bernardót, hogy a versenyvizsga vizsgabizottsága további információkat kér a jelentkezési lap 2., 5. és 6. rovatában említett szakmai tapasztalatokat illetően. A versenyvizsga vizsgabizottsága többek között a D. Di Bernardo korábbi munkáltatói által aláírt, a szakmai tapasztalatai során ellátott feladatokat részletesen ismertető dokumentumokat kért, valamint a munkaszerződések másolatait, amelyekből egyértelműen kitűnik az említett szerződések kezdete és vége.

14. A 2015. szeptember 15-i e-maillal D. Di Bernardo elküldte a további igazoló dokumentumokat a jelentkezési lapja 2., 5. és 6. rovatát illetően.

15. A 2015. szeptember 17-i e-maillal az EPSO azt válaszolta D. Di Bernardónak, hogy a versenyvizsga vizsgabizottsága „kéri, hogy küldje meg a feladatok részletes, a munkáltató aláírásával ellátott ismertetését a 2., 5. és 6. rovatot illetően”.

16. A 2015. szeptember 18-i e-maillal D. Di Bernardo kijelentette, hogy nem rendelkezik ilyen leírással a jelentkezési lapja 5. és 6. rovatát illetően. Kiemelte, hogy az őt alkalmazó olasz társaság megszűnt és hogy nem képes e dokumentumok benyújtására. Ezt követően benyújtotta az olasz országos kollektív szerződések (contratto collettivo nazionale di lavoro) egy példányát, amely tartalmazza a különböző munkaszerződésekhez kapcsolódó feladatok hivatalos leírását, így az övét is, valamint az olasz társaság két levelét, és egy, az említett társasággal kötött munkaszerződést.

17. Egy másik 2015. szeptember 18-i e-maillal D. Di Bernardo megküldte az EPSO részére a feladatok részletes ismertetését a jelentkezési lapja 2. rovatában megjelölt szakmai tapasztalatot illetően.

18. Az EPSO 2015. október 27-i levelével arról tájékoztatta D. Di Bernardót, hogy nem veszi fel a versenyvizsga sikeres pályázóinak listájára, azzal az indokkal, hogy nem felelt meg valamennyi, a versenyvizsga-felhívás II. mellékletében előírt felvételi feltételnek. Közelebbről jelezte számára, hogy a jelentkezési lapja 1–7. rovatában megjelölt szakmai tapasztalat nem éri el a pénzügyi ügyintézés területén a legalább hároméves, főként szakirányú szakmai tapasztalatnak a versenyvizsga-felhívás II. mellékletének 2. pontjában előírt minimális időtartamát.

19. 2015. november 4-i e-mailjével D. Di Bernardo kérelmet nyújtott be a vizsgabizottság határozatának felülvizsgálata iránt.

20. 2016. április 6-i e-mailjével D. Di Bernardo aziránt érdeklődött az EPSO-nál, hogy milyen szakaszban tart felülvizsgálat iránti kérelme, több mint öt hónappal annak benyújtását követően.

21. A 2016. április 8-i levéllel az EPSO arról tájékoztatta D. Di Bernardót, hogy a felülvizsgálati eljárás még mindig folyamatban van.

22. A 2016. július 8-i levéllel az EPSO választ adott D. Di Bernardo felülvizsgálat iránti kérelmére.

23. 2016. július 14-i e-mailjével D. Di Bernardo jelezte az EPSO felé, hogy a 2016. július 8-i válasz nyilvánvalóan nem felel meg ténybeli helyzetének.

24. A 2016. augusztus 10-i levéllel a versenyvizsga vizsgabizottsága megerősítette D. Di Bernardo felé, hogy a 2016. július 8-i válasz elküldését adminisztrációs hiba eredményezte és tájékoztatta arról, hogy az említett levél, vagyis a 2016. augusztus 10-i levél a vizsgabizottság felülvizsgálat iránti kérelemre vonatkozó valódi határozata, amely révén a vizsgabizottság megerősíti eredeti határozatát, amely szerint nem veszi őt fel a versenyvizsga sikeres pályázóinak listájára.

25. A vitatott határozattal a vizsgabizottság arról tájékoztatta D. Di Bernardót, hogy a felülvizsgálatot követően megerősíti a 2015. október 27-i levelében közölt határozatot. Kiemelte, hogy munkája megkezdését megelőzően meghatározta a kiválasztási szempontokat, annak értékelése céljából, hogy a pályázók képesítései és szakmai tapasztalata megfelel-e a betöltendő álláshelyek kapcsán megkövetelt készségeknek. A vizsgabizottság jelezte D. Di Bernardónak, hogy „a jelentkezési lapja 2., 5. és 6. rovatában hivatkozott szakmai tapasztalatának dokumentálása céljából benyújtott igazoló dokumentumok vizsgálatát követően megállapította, hogy e dokumentumok nem támasztják alá azt, hogy a szóban forgó szakmai tapasztalat a versenyvizsga-felhívásban előírtaknak megfelelően főként szakirányú volt”.

III. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

26. A Törvényszék Hivatalához 2016. november 18-án benyújtott beadványában D. Di Bernardo keresetet terjesztett elő, amelyben a vitatott határozat megsemmisítését és kárának megtérítését kérte, valamint azt, hogy a Bizottságot kötelezzék a költségek viselésére.

27. 2017. február 3-i ellenkérelmében a Bizottság a kereset elutasítását kérte, valamint azt, hogy D. Di Bernardót kötelezzék a költségek viselésére.

28. 2018. november 29-i ítéletével a Törvényszék az indokolás elégtelensége miatt megsemmisítette D. Di Bernardo jelentkezésének elutasítását, egyebekben pedig elutasította a kereseti kérelmeket.

29. A vizsgabizottság határozatával szemben benyújtott keresetének alátámasztására D. Di Bernardo két jogalapot hozott fel, amelyek közül az első a határozat nyilvánvaló értékelési hibáin alapul, míg a második az indokolási kötelezettség megsértésén, többek között azért, mert a vizsgabizottság által a pályázók vitatott felvételi feltételnek való megfelelésének értékelése céljából megállapított kiválasztási szempontot soha nem közölték D. Di Bernardóval.

30. A Törvényszék elemzését a második jogalap vizsgálatával kezdte, úgy ítélve meg, hogy a vitatott határozat elégséges indokolásának megléte előfeltétele az első jogalap vizsgálatának.

31. A Törvényszék a megtámadott ítélet 35. pontjában emlékeztetett arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a sérelmet okozó határozat indokolására vonatkozó kötelezettség célja az, hogy megfelelő magyarázattal szolgáljon az érdekelt számára annak megítéléséhez, hogy a határozat megalapozott-e, vagy pedig olyan hibában szenved, amelynek alapján jogszerűsége vitatható, illetőleg hogy az uniós bíróság számára lehetővé tegye a megtámadott határozat jogszerűségének felülvizsgálatát.

32. A Törvényszék a megtámadott ítélet 37. és 38. pontjában arra is emlékeztetett, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közigazgatási szerv csak akkor jogosult további információkat szolgáltatni az eljárás során és teljesíteni indokolási kötelezettségét, ha a vitatott határozat legalább az indokolás kezdeményét tartalmazta a kereset benyújtását megelőzően. A jelen ügyben a Törvényszék úgy ítélte

meg, hogy a vitatott határozat D. Di Bernardóval a kereset benyújtását megelőzően közölt indokolása nem volt elégséges, és nem is hiányzott teljesen, így azt „szinte nem létezőnek” minősítette. Úgy vélte, hogy a „szinte nem létező” indokolást az indokolás teljes hiányához hasonlóan nem orvosolhatja az indokok közlése a kereset benyújtását követően.

33. A megtámadott ítélet 41–45. pontjában szereplő elemzésében, amely a felperes tartaléklistára való felvételét mellőző, a vizsgabizottság által a felülvizsgálati határozatban tett megállapításokkal kiegészített határozat tartalmára vonatkozott, a Törvényszék rámutatott, hogy a vizsgabizottság rendkívül tömören indokolta a D. Di Bernardo felülvizsgálat iránti kérelmét elutasító vitatott határozatot. A pályázóval kapcsolatos kiválasztási szempontok tartalma megjelölésének hiánya mellett ez abból következik, hogy a vizsgabizottság D. Di Bernardo jelentkezési lapján csak három rovat, a 2., 5. és 6. rovat relevanciája hiányának megállapítására szorítkozott, anélkül, hogy hasznos információt szolgáltatott volna a jelentkezési lap fennmaradó részét illetően.

34. Azon érvre válaszolva, amely szerint D. Di Bernardónak pusztán további egyéni magyarázatokat kellett volna kérnie a vizsgabizottságtól, és figyelemmel annak munkaterhére, a Törvényszék a megtámadott ítélet 46. és 47. pontjában emlékeztetett arra, hogy tekintettel a versenyvizsga azon szakaszára, amelynek során a megtámadott határozatot meghozták, nem állítható megalapozottan, hogy a vizsgabizottság olyan helyzetben lett volna, hogy csupán tömören indokolhatta a jelentkezést elutasító határozatot.

35. Ezt követően a Törvényszék a megtámadott ítélet 49. és 50. pontjában a felülvizsgálat iránti kérelem tartalmával foglalkozott, és e tartalom felidézését követően rámutatott először arra, hogy a vizsgabizottság nem mulaszthatta el a pontos magyarázatok szolgáltatását D. Di Bernardo számára az elsőfokú eljárásban pusztán azért, mert ez utóbbi nem kért kifejezetten egyéni magyarázatokat. A Törvényszék szerint azon kiválasztási szempontok ismeretének hiányában, amelyek alapján egy ilyen egyéni magyarázatok iránti kérelmet főszabály szerint meg kell fogalmazni, a vizsgabizottság által D. Di Bernardo jelentkezését elutasító határozat végkövetkeztetése pusztán vitatásának önmagában elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy e pályázó egyéni magyarázatokat kért.

36. A Törvényszék a megtámadott ítélet 51. pontjában megállapította, hogy a vitatott határozat indokolása elégtelen, mivel az nem szolgáltatott elegendő információt ahhoz, hogy lehetővé tegye egyrészt D. Di Bernardo számára a határozat indokolásának megértését és jogszerűsége értékelését, másrészt pedig az uniós bíróság számára a határozat jogszerűségének felülvizsgálatát. A Törvényszék megjegyezte, hogy a keresetlevél benyújtásának időpontjában D. Di Bernardo nem ismerte azokat az indokokat, amelyek miatt a vizsgabizottság a megtámadott határozatot meghozta, illetve az általa alkalmazott módszert sem.

37. A Törvényszék a megtámadott ítélet 53. pontjában azt az ítélkezési gyakorlatot alkalmazta, amely szerint a megtámadott határozatnak legalább az indokolás kezdeményét tartalmaznia kell a kereset benyújtását megelőzően, úgy ítélve meg, hogy a vitatott határozat indokolása rendkívül tömör és hiányos volt, ami nem tette lehetővé D. Di Bernardo számára, hogy megértse, hogy a vizsgabizottság miért jutott arra a megállapításra, hogy nem rendelkezik a szükséges szakmai tapasztalattal. A Törvényszék ebben az összefüggésben észlelte, hogy a Bizottság a vitatott határozathoz a jogszerűségének értékeléséhez szükséges indokolást csak fokozatosan szolgáltatotta a Törvényszék előtti eljárás során. A Törvényszék megjegyezte, hogy a Bizottság az eljárás igen előrehaladott írásbeli szakaszában, a viszonyválasz mellékletében nyújtotta be a kiválasztási szempontokat, ily módon megfosztva D. Di Bernardót attól a lehetőségtől, hogy érveit e szempontok alapján fejtsse ki. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a kiválasztási szempontok mindazonáltal nélkülözhetetlenek annak értékeléséhez, hogy D. Di Bernardo szakmai tapasztalatának elemzése során a vizsgabizottság túllépett-e mérlegelési mozgásterére korlátain.

38. A Törvényszék egyetértett D. Di Bernardo véleményével, amely szerint az a keresetlevélben nem tudott adott esetben a versenyvizsga-felhívás vizsgabizottság általi megsértésére alapított jogalapot felhozni, mivel a kiválasztási szempontokat nem közölték vele kellő időben. A Törvényszék ugyanakkor kiemelte, hogy a versenyvizsga-felhívás szövegezéséből mindazonáltal kitűnik, hogy az adminisztratív ügyintézés terén szerzett tapasztalatot főszabály szerint legalább részben releváns tapasztalatként veszik figyelembe.

39. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy D. Di Bernardo megalapozottan hivatkozott arra, hogy nem tudta eredményesen vitatni jelentkezési lapja egyes rovatainak a vizsgabizottság általi értékelését. Megjegyezte, hogy 2015. október 27-i levele és a vitatott határozat alapján D. Di Bernardo észszerűen nem tudhatott arról, hogy szakmai tapasztalatának legalább egy részét elismerte-e releváns tapasztalatként a vizsgabizottság, valamint arról, hogy ha elismerte, akkor melyik részét, holott a Bizottság beadványaiban elismerte, hogy D. Di Bernardo 31 hónap releváns szakmai tapasztalattal rendelkezett a pénzügyi ügyintézés terén.

40. A Törvényszék helyt adott a második jogalaphoz és megsemmisítette a vitatott határozatot, anélkül, hogy meg kellett volna vizsgálni a D. Di Bernardo által felhozott első jogalapot.

IV. A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

41. A jelen fellebbezést a Bizottság a 2019. február 8-i beadvánnyal nyújtotta be, és azt a Bíróság Hivatalánál 2019. február 14-én vették nyilvántartásba. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
- utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé;
- jelenleg ne határozzon az elsőfokú eljárás és a fellebbezési eljárás költségeiről.

42. D. Di Bernardo 2019. május 24-én ellenkérelmet nyújtott be, amelyet a Bíróság Hivatalánál 2019. május 27-én vettek nyilvántartásba, és amelyben azt kéri, hogy a Bíróság:

- a fellebbezést utasítsa el;
- a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

43. 2019. június 20-i végzésével a Bíróság elnöke megállapította, hogy viszonzválasz benyújtása nem szükséges.

V. Jogi elemzés

A. Előzetes észrevételek

44. A különböző jogalapok vizsgálatát megelőzően emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének második albekezdése és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdése értelmében a fellebbezés jogkérdésekre korlátozódik. E feltétel a jelen esetben teljesült, mivel a Bizottság lényegében azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette az uniós jogot, mivel (B) túlzott követelményeket támasztott az általa elfogadott határozat indokolását illetően és (C) megsértette a Törvényszéket terhelő azon kötelezettséget, miszerint hivatalból figyelembe kell vennie a Bizottság által a megsemmisítés iránti eljárás során az említett határozat indokolásának „kiegészítése” céljából

benyújtott további körülményeket. E jogalapok vizsgálatára ugyanilyen sorrendben kerül sor, mivel a második jogalap mögött meghúzódó jogkérdés kizárólag abban az esetben merül fel, ha helyben kell hagyni a Törvényszék azon értékelését, amely szerint a vitatott határozat nem felel meg az indokolási kötelezettség uniós jogból következő követelményeinek.

45. A jelen ügyet a ténybeli háttér, többek között a D. Di Bernardo pályázati anyagában szereplő adatok és azok a vitatott határozat elfogadása tekintetében való relevanciájának igen eltérő értékelései jellemzik. Nem szabad ugyanakkor szem elől téveszteni – a fellebbezési eljárás keretében a hatáskörök két uniós bíróság közötti megosztásának megfelelően –, hogy a Bíróság nem jogosult a tények Törvényszék általi értékelésének megkérdőjelezésére.² Továbbá az elemzés nem módosíthatja a jogvita tárgyát, olyan szempontok tárgyalása révén, amelyeket nem hoztak fel,³ például hogy az EPSO által kidolgozott értékelő táblázatban kialakított szempontok megfelelőek-e az alkalmas jelöltek kiválasztására és/vagy hogy D. Di Bernardo megfelel-e ezeknek a szempontoknak a szakmai tapasztalata alapján. Következésképpen a Bíróságnak az előző pontban említett jogkérdések vizsgálatára kell szorítkoznia.

B. A fellebbezés első jogalapjáról

1. A felek érvei

46. Első jogalapjával a Bizottság azon téves jogalkalmazásra hivatkozik, amelyet a Törvényszék a megtámadott ítélet 41–53. pontjában a versenyvizsga vizsgabizottságát terhelő, a pályázó tartaléklistára való felvétele elutasításának megindokolására irányuló kötelezettsége terjedelmének meghatározása során követett el. A Törvényszék nem vette megfelelően figyelembe a vitatott határozat jogi és ténybeli összefüggését, holott az indokolás elégséges voltát ezen összefüggésre, nem pedig csak a határozat szövegére figyelemmel kell értékelni.

47. Elsősorban, a kiválasztási szempontok nem rendelkeznek olyan jelentőséggel, amelyet a Törvényszék az indokolási kötelezettség tekintetében a megtámadott ítélet 41., 45. és 50. pontjában nekik tulajdonít, amint azt megerősíti az is, hogy D. Di Bernardo soha nem próbálta megismerni őket.

48. Másodsorban, a Bizottság szerint az, hogy a vizsgabizottság elutasító határozatában csak a jelentkezési lap 2., 5. és 6. rovatának D. Di Bernardo megfelelő szakmai tapasztalatát igazoló dokumentumaira hivatkozott, a Törvényszék által a megtámadott ítélet 43. pontjában rögzítettekkel ellentétben egyáltalán nem „utal” arra, hogy a vizsgabizottság relevánsnak tekintette azokat a szakmai tapasztalatokat, amelyeket D. Di Bernardo más rovatokban megjelölt. Éppen ellenkezőleg, D. Di Bernardo pályázatának elutasítása azt jelenti, hogy a vizsgabizottság a jelentkezési lapja hét rovatában megjelölt összes szakmai tapasztalat vizsgálata alapján úgy ítélte meg, hogy D. Di Bernardo nem felel meg a 36 hónap releváns szakmai tapasztalat követelményének.

49. Harmadsorban, a Törvényszék a megtámadott ítélet 48. pontjában tévesen tekintette úgy, hogy a felülvizsgálat iránti kérelemben az szerepel, hogy D. Di Bernardo nem ismeri azokat az okokat, amelyek miatt szakmai tapasztalata elégtelen volt.

2 2008. május 22-i Evonik Degussa kontra Bizottság ítélet (C-266/06 P, nem tették közzé, EU:C:2008:295, 71. pont).

3 2016. szeptember 22-i Pensa Pharma kontra EUIPO ítélet (C-442/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:720, 53. pont).

50. Negyedsorban, a Törvényszék tévesen tekintette úgy a megtámadott ítélet 46. és 47. pontjában, hogy a Bizottság nem hivatkozhat arra az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint számos pályázó részvételével folyó versenyvizsga esetén a vizsgabizottság először röviden is indokolhatja a kiválasztás elutasítását. Ugyanis, noha a jelen ügyben számos pályázó részvételével folyó versenyvizsgáról van szó, a Törvényszék szerint a megtámadott határozat teljes indokolása nem jelentett volna túlzott terhet a vizsgabizottság számára, figyelemmel a vitatott határozat meghozatalának szakaszára.

51. Ötödsorban, ellentétben a Törvényszék által a megtámadott ítélet 50. pontjában megállapítottakkal, a versenyvizsga vizsgabizottsága nem kötelezhető arra, hogy közölje az állások kiválasztási szempontjait, ha nem fordultak hozzá ilyen kéréssel, ellenkező esetben ugyanis megsértenék a vizsgabizottság eljárásának titkosságát.

52. Hatodsorban, ha úgy tekintjük, mint a Törvényszék a megtámadott ítélet 49–51. pontjában, hogy a D. Di Bernardo által benyújtotthoz hasonló pontosítás nélkül megszerkesztett felülvizsgálat iránti kérelem arra kötelezi a vizsgabizottságot, hogy részletes magyarázatokat szolgáltatson minden rovat kapcsán, akkor a versenyvizsga vizsgabizottságára hárítanánk át a versenyvizsga-felhívás által előírt szakmai tapasztalat fennállása bizonyításának terhet. Márpedig e bizonyítás terhet a pályázók viselik, amint az kitűnik a versenyvizsga-felhívásból, amely szerint „[a vizsgabizottság] ellenőrzi a pályázó által benyújtott igazoló dokumentumok alapján a pályázó által az internetes jelentkezési lapon megadott adatokat”.

53. Végül, a megtámadott ítélet 53–55. pontjában a Törvényszék összetévesztette az indokolás létének követelményét az indokolás megalapozottságának követelményével, amely a határozat érdemi jogszerűségére vonatkozik. A Bizottság az említett összetévesztés egyik jelének tekinti azt, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 53. pontjában úgy ítélte meg, hogy a kiválasztási szempontok nélkülözhetetlenek annak értékeléséhez, hogy a szakmai tapasztalatok elemzése során a vizsgabizottság „túllépett-e mérlegelési mozgásteret korlátain”.

54. Az első fellebbezési jogalpra válaszolva D. Di Bernardo kifejti, hogy a Törvényszék nem terjesztette ki az indokolási kötelezettséget, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozatot az indokolás „szinte teljes” hiánya jellemzi.

55. Elsősorban a Bizottság megalapozatlanul állítja, hogy a vitatott határozatot kellően megindokolták a kereset benyújtását megelőzően. A versenyvizsga sikeres pályázóinak listájára való felvétel elutasításának a szakmai tapasztalattal kapcsolatos feltétel szövegének bemásolására szorítókozó indokolása ugyanis sablonos. A felülvizsgálat iránti kérelemre adott válaszban szereplő azon további információ is elégtelen, amely szerint a pályázó által benyújtott igazoló dokumentumok nem tették lehetővé a jelentkezési lapja 2., 5. és 6. rovatában említett szakmai tapasztalatai relevanciájának alátámasztását, a kiválasztási szempontok és bármely, a jelentkezési lap 1., 3., 4. és 7. rovatában hivatkozott egyéb szakmai tapasztalatok vizsgabizottság általi értékelésével kapcsolatos információ hiányában.

56. Másodsorban, a Törvényszék megalapozottan ítélte meg úgy, hogy a kiválasztási szempontok közlése nem egészíthette ki a vitatott határozat indokolását, mivel arra a viszonzás szakaszában került sor, vagyis az eljárás túlzottan kései szakaszában ahhoz, hogy lehetővé tegyék az érintett számára, hogy a fegyveregyenlőség elvét tiszteletben tartva reagáljon arra.

57. Harmadsorban, az, hogy D. Di Bernardo nem kérte, hogy közöljék vele a kiválasztási szempontokat, nem hat ki az indokolás elégtelen jellegére. Az aktus kibocsátójának felelőssége határozata indokolásának közlése, anélkül, hogy megvárná, hogy a címzett azt követelje tőle.

58. Negyedsorban, D. Di Bernardo vitatja a Bizottság azon állítását, amely szerint a kiválasztási szempontok „semmilyen jelentőséggel nem bírtak az indokolási kötelezettség tiszteletben tartása szempontjából”. Mivel a vitatott határozat indokolásából kitűnik, hogy a vizsgálbizottság e szempontokat alkalmazta az érintett szakmai tapasztalatai relevanciájának értékelése céljából, semmi sem indokolja, hogy azokat ne közöljék vele. Ezenkívül a Bizottság állításával ellentétben a vizsgálbizottság eljárásának titkossága nem zárja ki a kiválasztási szempontok közzétételét.

59. Ötödsorban, az indokolás terjedelmét az alapján is kell értékelni, hogy a címzettnek mennyiben fűződhet érdeke ahhoz, hogy magyarázatokat kapjon. Márpedig D. Di Bernardót azt követően zárták ki a versenyvizsgából, hogy sikeresen teljesített minden tesztet, ami azt jelenti, hogy komoly reménye fűződött ahhoz, hogy neve szerepelni fog a sikeres pályázók listáján. Ezért jogosult volt arra, hogy megismerje a versenyvizsgából való kizárásának pontos okait. Egyébként a nagyszámú pályázó részvétele pusztán olyan körülmény, amely lehetővé teszi a vizsgálbizottság számára, hogy először röviden indokolja határozatait. Nem mentesíti azonban a vizsgálbizottságot a releváns indokolás szolgáltatása alól, amennyiben a jelen ügghöz hasonlóan felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztenek elé. Egyébként a Bizottság által a Törvényszék pervezető intézkedésére adott válasz szerint az érintett versenyvizsga területén (pénzügyi igazgatás) csak hét pályázó felülvizsgálat iránti kérelmét utasították el. E szakaszban a vizsgálbizottság munkaterhe egyáltalán nem volt összehasonlítható a valamennyi pályázó jelentkezése vizsgálatának időpontjában fennálló munkateherrel.

60. Hatodsorban, az az érv, amely szerint a vizsgálbizottság részletesen megvizsgálta a jelentkezési lap valamennyi rovatát, az ellenérdekű fél jelentkezése vizsgálatának ténylegességét érinti, és nincs hatással arra a kérdésre, hogy elégséges volt-e a megtámadott határozat indokolása. Ezenkívül az iratok alapján kétséges, hogy a vizsgálbizottság valóban figyelmesen megvizsgálta-e az ellenérdekű fél helyzetét. Egyrészt a vizsgálbizottság tévedésből tíz hónappal lerövidített egy részben szakirányúnak minősített szakmai tapasztalatot. Másrészt D. Di Bernardo emlékeztet arra, hogy felülvizsgálat iránti kérelmére csak annak benyújtása után kilenc hónappal kapott választ. Hetedsorban, a Bizottságnak a megtámadott ítélet 54. és 55. pontjával szemben előadott érvelése hatástalan, mivel másodlagosan ismertetett indokokról van szó.

2. Értékelés

61. Meg kell állapítanom, ellentétben a Bizottság által a fellebbezésében előadottakkal, amint azt a jelen indítványban kifejtem, hogy a Törvényszék megfelelően figyelembe vette a vitatott határozat jogi és ténybeli összefüggését a megsemmisítés iránti kereset elemzése során. A Törvényszék ugyanis kiindulásként kiemelte a sérelmet okozó határozat indokolására vonatkozó kötelezettség jelentőségét, emlékeztetve arra, hogy annak kettős célja van: egyrészt az, hogy lehetővé tegye az érdekelt számára jogaik védelme érdekében a hozott intézkedés indokainak megismerését, másrészt hogy lehetővé tegye az uniós bíróság számára a határozat jogszerűségének felülvizsgálatát.⁴ A Törvényszék azt is hangsúlyozta, hogy az indokolási kötelezettség terjedelmét nem csak a megtámadott határozat figyelembevételével, hanem emellett az adott ügy konkrét körülményei alapján kell megítélni.⁵ E kijelentések nem kérdőjelezhetők meg a fellebbezés keretében, mivel a Bíróságnak a Törvényszék által átvett állandó ítélkezési gyakorlatán alapulnak. Ezen elvek alapján kell megvizsgálni azt, ahogy a Törvényszék az uniós jogot alkalmazta.

4 2003. október 2-i Thyssen Stahl kontra Bizottság ítélet (C-194/99 P, EU:C:2003:527, 144. pont); 2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 462. pont); 2018. június 28-i EUIPO kontra Puma ítélet (C-564/16 P, EU:C:2018:509, 64. pont).

5 A Bíróság 1984. június 21-i Lux kontra Számvevőszék ítélete (69/83, EU:C:1984:225, 36. pont); 1989. december 13-i Prella kontra Bizottság ítélete (C-169/88, EU:C:1989:640, 9. pont); 1996. november 12-i Ojha kontra Bizottság ítélete (C-294/95 P, EU:C:1996:434, 18. pont).

62. Megjegyzem, hogy a Törvényszék figyelmét a vitatott határozat indokolásának vizsgálatára összpontosította, figyelembe véve az EPSO és D. Di Bernardo közötti különböző levélváltásokat, konkrétan az utóbbihoz intézett, arra vonatkozó felhívásokat, hogy szakmai tapasztalatának dokumentálása céljából nyújtson be igazoló dokumentumokat, végül arra a megállapításra jutva, hogy az EPSO által a jelentkezés elutasítása céljából hivatkozott indoklás „rendkívül rövid és hiányos volt”. A Törvényszék e tekintetben a vitatott határozatnak a megtámadott ítélet 41–44. pontjában végzett aprólékos vizsgálatára támaszkodott. E megállapítás álláspontom szerint helyes, figyelemmel arra, hogy az EPSO semmilyen magyarázatot sem adott azon indokokat illetően, amelyek miatt a vizsgálóbizottság megállapította, hogy D. Di Bernardo nem rendelkezett a titkári munkakör ellátásához szükséges szakmai tapasztalattal a pénzügyi igazgatás területén.

63. Figyelemmel a nyilvánvalóan a kiválasztási szempontok tiszteletben tartása kérdésének egyértelművé tételére irányuló számos levélváltásra, ésszerűen számítani lehetett arra, hogy az EPSO pontosabb információkat szolgáltasson azon határozatának igazolása céljából, hogy nem veszi fel D. Di Bernardo nevét a sikeres pályázók listájára. Az EPSO azonban a 2015. október 27-i levéllel csak azt közölte vele, hogy a jelentkezési lapja 1–7. rovatában megjelölt szakmai tapasztalat nem éri el a pénzügyi ügyintézés területén a legalább hároméves főként szakirányú szakmai tapasztalatnak a versenyvizsga-felhívás II. mellékletének 2. pontjában előírt minimális időtartamát. A D. Di Bernardo által benyújtott felülvizsgálat iránti kérelmet követően az EPSO 2016. augusztus 10-i levelével megerősítette határozatát, anélkül azonban, hogy pontosabb információkat szolgáltatott volna.

64. Márpedig álláspontom szerint nyilvánvaló, hogy e gyakorlat nem felel meg a megfelelő indokolás követelményének, mivel a versenyvizsga-felhívásban szereplő kiválasztási szempontok pusztán megismérlése nem teszi lehetővé az érintett számára a szóban forgó határozat indokolásának megismerését, és adott esetben jogainak védelmét.⁶ A Törvényszék ezt megalapozottan állapította meg, a megtámadott ítélet 48. pontjában leszögezve azt, hogy D. Di Bernardo „nem ismerte azokat az indokokat, amelyek miatt szakmai tapasztalata elégtelennek bizonyult”. E következtetést megerősíti az EPSO és D. Di Bernardo között folyt levelezés figyelmes tanulmányozása. A vizsgálóbizottság által megállapított konkrét kiválasztási szempontok ismeretének hiányában D. Di Bernardo nem tudta értékelni, hogy a vizsgálóbizottság azokat helyesen alkalmazta-e az ő esetében, illetve különösen, hogy e szempontok nem korlátozzák-e jogellenesen a versenyvizsga-felhívás keretét. A Törvényszék ily módon nem tévedett, amikor azt állapította meg, hogy D. Di Bernardo védekezési lehetőségei korlátozottak.

65. Mindazonáltal úgy vélem, hogy a szóban forgó gyakorlat azt is megakadályozza, hogy az uniós bíróság – amely az eljárás részleteiről csak a jogvita szakaszában szerez tudomást, kizárólag a felek által szolgáltatott információk alapján – gyakorolhassa az érintett határozat jogszerűségének felülvizsgálatára irányuló jogkörét. Azt a kérdést, hogy az indoklás elégtelensége olyan eljárási hibát képez-e, amely mindazonáltal orvosolható a peres eljárás során, és ha igen, milyen mértékben, a második fellebbezési jogalap keretében fogom tárgyalni.

66. A fenti megfontolások fényében nyilvánvalónak tűnik, hogy a Törvényszék megalapozottan tulajdonított kiemelkedő jelentőséget a konkrét kiválasztási szempontoknak,⁷ mivel azok érzékelhetően befolyásolták a vitatott határozatot. Amint az a 2016. augusztus 10-i levélből kitűnik, az EPSO láthatóan azt közölte, hogy a vizsgálóbizottság a versenyvizsga-felhívásban elő nem írt kiválasztási

6 Lásd ebben az értelemben: 1988. március 8-i Sergio kontra Bizottság ítélet (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 és 78/86, EU:C:1988:119, 50. és 51. pont), amelyből kitűnik, hogy a közigazgatási szerv nem teljesíti megfelelően indokolási kötelezettségét egy versenyvizsgával összefüggésben, ha „a versenyvizsga-felhívásban rögzített szempontok átfogalmazására szorítkozik”, és „nem jelöli meg a vizsgálóbizottság által elfogadott konkrét és pontosabb szempontokat”.

7 A tisztánlátás érdekében rögzíteni kell, hogy a Törvényszék és az eljárás felei a „[kiválasztási] szempontok” kifejezést használják a vizsgálóbizottság által kialakított „értékelő táblázat” megjelölésére, amelynek működését a jelen indítványban ismertetem.

szempontokat alakított ki, amelyeket alkalmazni szándékozik a versenyvizsga során.⁸ Márpedig ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy mérlegelési jogkörétől függetlenül a versenyvizsga vizsgabizottsága köteles tiszteletben tartani a közzétett versenyvizsga-felhívás feltételeit, ami azt jelenti, hogy a valamennyi pályázó számára ismert objektív szempontok alapján kell eljárnia.⁹ Közelebbről az EPSO hallgatólagosan egy, a vizsgabizottság által a tesztek előtt kidolgozott értékelő táblázatra hivatkozik, anélkül azonban, hogy ismertetné azokat az elveket, amelyek alapján ezt az értékelő táblázatot kialakították, illetve azt, hogy azt miként kell alkalmazni.

67. Amint az a Törvényszék előtti peres eljárás során a viszonzálasz szakaszában kiderült, a fent hivatkozott szempontok lényegében a relevanciájuktól függően három kategóriába sorolt foglalkozások listájából álltak. Úgy tűnik, hogy az értékelő táblázatban szereplő szempontok célja az volt, hogy iránymutatást szolgáltatassanak a vizsgabizottság számára, annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak mérlegelési jogköre gyakorlásához a pályázatok értékelése során. Az EPSO D. Di Bernardo szakmai tapasztalatai pénzügyi ügyintézési állással kapcsolatos relevanciájának értékelését célzó információkérései, valamint a vitatott határozatban található válasz egyértelműen bizonyítják, hogy a vizsgabizottság ténylegesen alkalmazta e szempontokat D. Di Bernardóra, aminek következtében az említett szakmai tapasztalat jelentős részét nem ismerték el.¹⁰ Minthogy nem rendelkezett a minimális releváns szakmai tapasztalattal, mivel szakmai tapasztalata inkább az adminisztratív ügyintézés területét érintette, D. Di Bernardo pályázatát nem fogadták el.

68. Ebből következik, hogy a kiválasztási szempontok alkalmazása által D. Di Bernardo kapcsán eredményezett súlyos következmények ellenére az EPSO nem tette számára lehetővé azok megismerését és ezáltal azt, hogy adott esetben célzottabb információkat szolgáltatasson a vitatott vetületeket illetően. Márpedig az indokolás terjedelmét az alapján is kell értékelni, hogy az aktus címzettjének mennyiben fűződhet érdeke ahhoz, hogy magyarázatokat kapjon.¹¹ Amint azt a Törvényszék megalapozottan jegyezte meg a megtámadott határozat 53. pontjában, a Bizottság csak a peres „eljárás során” szolgáltatotta „fokozatosan” a vitatott határozat jogszerűségének értékeléséhez szükséges indokolást. D. Di Bernardo tehát csak egy kései szakaszban foglalhatott állást a szakmai tapasztalat állítólagos elégtelenségét illetően. Ennélfogva a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül ítélte meg úgy, hogy az EPSO-nak megfelelő időben, vagyis a versenyvizsga-felhívásban, a 2015. október 27-i levélben, vagy mindenesetre a felülvizsgálat iránti kérelemre adott 2016. augusztus 10-i válaszlevelében közölnie kellett volna a kiválasztási szempontokat.¹² E megközelítés már csak azért is szükséges lett volna, mert a felülvizsgálat iránti kérelmet egyéni magyarázatok iránti kérelemnek kell értelmezni, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 51. pontjában rámutatott. Ily módon el kell utasítani a Bizottság azon állítását, amely szerint D. Di Bernardo soha nem próbálta megismerni a kiválasztási szempontokat, mivel ez az érv az EPSO-t a versenyvizsga pályázóival szemben terhelő kötelezettség megkérdőjelezését jelenti.

8 A 2016. augusztus 10-i határozat a következő szöveget tartalmazza: „[...] Munkája megkezdése előtt a vizsgabizottság a versenyvizsga-felhívásban meghatározott konkrét feltételek alapján meghatározta a kiválasztási szempontokat. E feltételeket, valamint a feladatok jellegét az ellátandó állások kapcsán megkövetelt készségek alapján, a szolgálati érdeket szem előtt tartva határozták meg. Következésképpen az EPSO/AST-SC/03/15 versenyvizsgával összefüggésben meghatározott kiválasztási szempontok, valamint a szakmai tapasztalattal kapcsolatos egyes körülményekre helyezett hangsúly lényegében azon intézmények aktuális felvételi szükségleteit tükrözi, amelyek számára a versenyvizsgát megszervezték. [...] Amint az az Önt az eredményeiről tájékoztató 2015. október 27-i levélben szerepel, a vizsgabizottság úgy véli, hogy Ön nem tudta bizonyítani, hogy megfelel valamennyi felvételi feltételnek” (kiemelés tőlem).

9 Lásd ebben az értelemben: 2017. október 13-i Brouillard kontra Bizottság ítélet (T-572/16, nem tették közzé, EU:T:2017:720, 35. pont).

10 A D. Di Bernardo által szolgáltatott információk alapján 20 év szakmai tapasztalattal rendelkezett a versenyvizsga-felhívás területén, de az EPSO csak 31 hónapot ismert el. A versenyvizsga-felhívás által megkövetelt szakmai tapasztalat 36 hónap volt.

11 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 120. pont).

12 Nem szabad ugyanakkor elfelejteni, hogy a D. Di Bernardo részére küldött 2016. július 8-i levél olyan választ tartalmazott a felülvizsgálat iránti kérelmére, amely nyilvánvalóan nem felelt meg ténybeli helyzetének. Ennélfogva e levelet főszabály szerint szintén a megfelelő indokolás nyújtására nyitva álló elszalasztott lehetőségnek kell tekinteni.

69. Meg kell állapítani, hogy a Bizottság okfejtése nem csak az őt terhelő indokolási kötelezettség megsértéséről árulkodik, hanem egy logikai hibáról is, mivel észszerűen nem lehet azt kifogásolni, hogy D. Di Bernardo nem élt kifejezett információkéréssel egy olyan vetület kapcsán, amelyről nem volt tudomása. Kötelezettségének teljesítése érdekében az EPSO-nak ismertetnie kellett volna D. Di Bernardóval, hogy melyek a versenyvizsga-felhívásban nem szereplő kiválasztási szempontok, valamint hogy szakmai tapasztalata miért nem felel meg a pénzügyi igazgatás területén az SC 1 besorolási fokozatú titkár/irodai alkalmazott munkakörök követelményeinek.

70. El kell utasítani a Bizottság által előadott azon érvet is, amely szerint a Törvényszék tévesen tekintette úgy a megtámadott ítélet 46. és 47. pontjában, hogy a Bizottság nem hivatkozhat arra az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint számos pályázó részvételével folyó versenyvizsga esetén a vizsgabizottság először röviden is indokolhatja a kiválasztás elutasítását.¹³ Amint azt megalapozottan jegyezte meg a Törvényszék, a vizsgabizottságnak azt követően kell meghoznia határozatát, hogy valamennyi pályázó részt vett a felvételi teszteken és vizsgákon, a készségekkel kapcsolatos vizsgákat is beleértve. Az utóbbiak kijavítását követően el is készült a potenciális sikeres pályázók listája. E szakaszban a vizsgabizottság elsődleges feladata annak vizsgálata lett volna, hogy a pályázók megfelelnek-e a versenyvizsga-felhívásban előírt szakmai tapasztalattal kapcsolatos feltételeknek is. Márpedig úgy tűnik, hogy az EPSO e feladatot a kiválasztási eljárás utolsó szakaszára hagyta, ami késégeket vet fel a kiválasztási eljárás észszerű megszervezését illetően.

71. Ebből a szempontból nézve úgy vélem, hogy semmilyen kifogás nem támasztható D. Di Bernardóval szemben, mivel a versenyvizsga megszervezése kizárólag az EPSO felelősségi körébe tartozik. Ebből következik, hogy az EPSO-nak kell viselnie ennek következményeit, a munkateher esetleges növekedését is beleértve. Az utóbbi szempontot illetően, amint azt D. Di Bernardo kiemeli, mindazonáltal úgy tűnik, hogy csak hét pályázó felülvizsgálat iránti kérelmét utasították el az érintett versenyvizsga területén. Ennélfogva e pályázók panaszainak megvizsgálása nem volt alkalmas arra, hogy a munkateher aránytalan növekedését eredményezze. Ebből következik, hogy a Törvényszék megalapozottan döntött úgy, hogy az EPSO nem hivatkozhat a túlzott munkateherre az azon kötelezettsége alóli mentesülés céljából, hogy megfelelően megindokolja azon határozatát, hogy D. Di Bernardót nem veszi fel a versenyvizsga sikeres pályázóinak listájára.

72. Nem lehet helyt adni a Bizottság azon érvének sem, amely szerint a Törvényszék megsértette a vizsgabizottság eljárásának titkosságát, amikor a megtámadott ítélet 50. pontjában előírta a kiválasztási szempontok közlését. Amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik,¹⁴ a vizsgabizottság eljárásának titkossága nem zárja ki, hogy az objektív kiválasztási szempontokat – a jelen esetben a szakmai tapasztalattal kapcsolatos követelményeket – közöljék a pályázókkal. Ennélfogva ezen érvet el kell utasítani.

73. Nem értek egyet a Bizottságnak a megtámadott ítélet 49–51. pontjával kapcsolatos kifogásával, amely szerint ha a pontosítás nélkül megszerkesztett felülvizsgálat iránti kérelem arra kötelezné a vizsgabizottságot, hogy részletes magyarázatokat szolgáltatson minden rovat kapcsán, akkor a versenyvizsga vizsgabizottságára terhelnék át a versenyvizsga-felhívás által előírt szakmai tapasztalat fennállásának bizonyítását. Először is e kifogás azon a téves előfeltevésen alapul, amely szerint az EPSO-nak mentesülnie kell a kiválasztási szempontok mindennemű közlésére irányuló kötelezettség alól a versenyvizsga kezdeti szakaszában, ami álláspontom szerint ellentétes az ítélkezési gyakorlat által előírt átláthatóság követelményével.¹⁵ Másodszor a kifogás nem veszi figyelembe azt, hogy D. Di Bernardo felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be, nem tudva arról, hogy a versenyvizsga vizsgabizottsága konkrétabb, a versenyvizsga-felhívásban nem szereplő kiválasztási szempontokat dolgozott ki. Az EPSO-nak meg kellett volna ragadnia az alkalmat az említett szempontok megvilágítására, kifejtve például azt, hogy az adminisztratív igazgatáshoz szorosabban kapcsolódó

13 1989. július 12-i Belardinelli és társai kontra Bíróság ítélet (225/87, EU:C:1989:309, 7. pont).

14 1996. július 4-i Parlament kontra Innamorati ítélet, C-254/95 P, EU:C:1996:276, 27. pont).

15 Lásd a jelen indítvány 61. és 64. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

tevékenységeket miért nem tekintették relevánsnak, ahelyett, hogy eredeti határozatának megerősítésére szorítkozik. E megközelítés biztosította volna a szükséges felvilágosítást D. Di Bernardo számára, lehetővé téve, hogy jobban megértse a vizsgabizottság okfejtését. E megközelítés egyáltalán nem jelenti a bizonyítási teher megfordítását, hanem éppen ellenkezőleg, a közigazgatási jogorvoslat hatékonyságának biztosítását célozza.

74. Azon kifogást illetően, amellyel a Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 53–55. pontjában összetévesztette az indokolás létének követelményét az indokolás megalapozottságának követelményével, mindenekelőtt arra kell rámutatni, hogy a gyakorlatban nem mindig könnyű egyértelmű különbséget tenni, különösen egy a jelen ügghöz hasonló esetben, amelyben az EPSO pontos magyarázat nélkül annak kijelentésére szorított, hogy D. Di Bernardo szakmai tapasztalata nem érte el a pénzügyi ügyintézés területén a legalább hároméves főként szakirányú szakmai tapasztalat időtartamát. Nem lehet ugyanis kizárni, hogy egy ilyen rövid és homályos indokolás elemzés tárgya lehet mindkét szempontból. Egyrészt az érvek terjedelme és tartalma szempontjából elégtelennek lehetne tekinteni, figyelemmel többek között az EPSO határozatának jelentőségére D. Di Bernardo, mint a versenyvizsga pályázója szempontjából – ez képezi a jelen jogvita tárgyát. Másrészt egy ilyen indokolást vitathatónak, sőt jogellenesnek is lehetne tekinteni, mert az olyan értékelési módszeren alapul, amely meghatározó befolyást gyakorolt a versenyvizsga eredményére, mivel annak eredményeként kizártak egyes szakmai tevékenységeket, mint nem relevánsakat, anélkül azonban, hogy az EPSO ismertette volna ennek működését. Az értékelési módszer ugyanis maga nem képezte a jelen jogvita tárgyát, aminek az az oka, hogy azt az eljárás kései szakaszában ismertették.

75. Mindazonáltal álláspontom szerint nem szükséges a jelen összefüggésben tovább mélyíteni e gondolatokat, mivel a Bizottság által hivatkozott kifogás mindenféleképpen hatástalan, mivel az egy másodlagos indokot vitat és ebből következően el kell utasítani.¹⁶ A megtámadott ítélet 53–55. pontjából egyértelműen kitűnik, hogy a Törvényszék az elégtelen indokolásra vonatkozó kifogással foglalkozott, és csak a teljesség kedvéért ismertetett néhány észrevételt az indokolás tartalmát illetően, anélkül azonban, hogy állást foglalt volna a határozat megalapozottságát illetően. A megtámadott ítéletben szereplő indokok célja kizárólag annak bemutatása, hogy a vitatott felvételi szempontok nélkülözhetetlenek a vitatott határozat jogszerűségének értékelése szempontjából.

3. Közbenső következtetés

76. A fentiekből az következik, hogy a Törvényszék nem írt elő túlzott követelményeket a Bizottság által elfogadott határozat indokolását illetően. Következésképpen az első fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

C. A második fellebbezési jogalap

1. A felek érvei

77. A Bizottság második fellebbezési jogalap arra vonatkozik, hogy a megtámadott ítélet 37. és 38., valamint 53–56. pontjában megsértették a bíróság azon kötelezettségét, hogy hivatalból értékelje az indokolási kötelezettség tiszteletben tartását.

¹⁶ Lásd ebben az értelemben: 2018. május 30-i Azoulay és társai kontra Parlament ítélet (C-390/17 P, EU:C:2018:347, 29. és 30. pont).

78. A Bizottság arra az ítélkezési gyakorlatra¹⁷ hivatkozik, amely szerint „elégtelen indokolás” esetén az eljárás során mindig van lehetőség a pontosításokra és ezek eredményeként megalapozatlanná válik az indokolási kötelezettség megsértésére alapított megsemmisítési jogalap. Ezért elsősorban az indokolás kiegészítése lehetőségének hiánya, akkor is, ha az „szinte teljesen” hiányzik, azt eredményezné, hogy a Törvényszék a megtámadott ítéletben szándékosan és előzmény nélkül kiterjesztene egy olyan korlátozást, amelyet ugyanakkor az ítélkezési gyakorlatban egyértelműen kizárólag az indokolás teljes hiánya esetében rögzítettek. Ez az ítélkezési gyakorlat által elő nem írt fogalom ezenkívül ellentmondásos, illetve meghatározhatatlan lenne. Másodsorban ez az ítélkezési gyakorlatbeli újítás összeegyeztethetetlen a bíróság azon kötelezettségével, hogy hivatalból értékelje, hogy tiszteletben tartották-e az indokolási kötelezettséget.

79. A második fellebbezési jogalapra válaszul D. Di Bernardo a következő érveket adja elő.

80. Elsősorban a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a jelen ügyben úgy ítélte meg, hogy a kereset benyújtása előtt szolgáltatott indokolás egyenértékű volt az indokolás teljes vagy „szinte teljes” hiányával. Másodsorban a Törvényszék akkor sem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy ahhoz, hogy elégséges indokolással rendelkezzen, a vitatott határozatnak legalább a vizsgabizottság okfejtésének fő vonalát tükröznie kell. Ez a vitatott határozat esetében hiányzik, mivel az a pályázó számára ismeretlen, csak a viszonzválasz szakaszában közölt felvételi szempontokon alapul. Harmadsorban D. Di Bernardo kifejti, hogy az uniós bíróság feladata nem az, hogy orvosolja a vizsgabizottság és a Bizottság mulasztásait, amelyek a vitatott határozathoz a kereset benyújtását megelőzően és a peres eljárás során nem fűztek indokolást. Ezenkívül a Bizottság nem jelölte meg, hogy a Törvényszék az iratok mely elemének hivatalbóli figyelembevételét mulasztotta el annak értékelése céljából, hogy a határozatot megfelelően indokolták-e, vagy sem.

2. Értékelés

a) Előzetes észrevételek

81. A második jogalappal a Bizottság lényegében azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megfosztotta a vitatott határozat indokolása kiegészítésének lehetőségétől a jogorvoslati eljárás során, azzal az indokkal, hogy „szinte teljesen” hiányzott az eredeti indokolás. A Bizottság szerint a Törvényszék köteles volt hivatalból figyelembe venni a viszonzválaszhoz csatolt konkrét szempontokat, közelebbről azt az értékelő táblázatot, amelyet a vizsgabizottság a versenyvizsga pályázói szakmai tapasztalatának értékelése céljából alakított ki.

82. Amint azt az első jogalapra vonatkozó elemzésemmel összefüggésben bemutattam, a Törvényszék megalapozottan állapította meg, hogy a vitatott határozat indokolása nem felelt meg az ítélkezési gyakorlat követelményeinek. Összefoglalva, a Törvényszék a megtámadott ítélet 37. és 38., valamint 53–56. pontjában úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat tekintetében az olyan indokolás kezdeménye is hiányzott, amelyből kiderül a közigazgatási szerv okfejtésének fő vonala. Ezt az eredeti indokolást a Törvényszék a megtámadott ítélet 53. pontjában „rendkívül rövidnek és hiányosnak” minősítette. A Törvényszék ezenfelül a megtámadott ítélet 41. pontjában úgy ítélte meg, hogy a vizsgabizottság „rendkívül röviden” utasította el a felülvizsgálat iránti kérelmet. A Törvényszék e megfontolások alapján megalapozottan állapította meg, hogy D. Di Bernardo jogait megsértették, mivel e körülmény megakadályozta abban, hogy megértse, hogy milyen indokok alapján nem fogadták el

¹⁷ 1984. május 30-i Picciolo kontra Parlament ítélet (111/83, EU:C:1984:200, 22. pont); 1985. március 27-i Kypreos kontra Tanács ítélet (12/84, EU:C:1985:142, 8. pont); 1988. március 8-i Sergio kontra Bizottság ítélet (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 és 78/86, EU:C:1988:119, 52. pont).

pályázatát, illetve abban, hogy szükség esetén a vitatott határozat közigazgatási szerv és/vagy uniós bíróság általi felülvizsgálatát kérje. A ténybeli háttér értékelése és a közigazgatási határozattal kapcsolatos indokolási kötelezettség terjedelmének értelmezése jogi szempontból álláspontom szerint nem kifogásolható.

83. Mindemellett a második jogalappal összefüggésben az a kérdés merül fel, hogy az uniós jog mindazonáltal lehetővé teszi-e az elégtelen indokolás, mint eljárási hiba utólagos orvoslását az eljárás során indokok hozzáadása révén, illetve hogy milyen körülmények között kerülhet erre sor. E kérdés elemzése b) a Törvényszék által hivatkozott ítélkezési gyakorlat rövid vizsgálatát, c) ezen ítélkezési gyakorlat Bíróság ítélkezési gyakorlatában kialakított elveknek való megfelelésének értékelését igényli. Ezen elveket ezt követően d) értékelem, majd e) végül megvizsgálom helyes alkalmazásukat a jelen ügyben.

b) Az indokolás elégtelensége orvoslásának lehetősége kapcsán a Törvényszék által a megtámadott ítéletben hivatkozott ítélkezési gyakorlat

84. A megtámadott ítélet 37. pontjából kitűnik, hogy a Törvényszék állandó ítélkezési gyakorlata szerint a közigazgatási szerv csak akkor jogosult további információkat szolgáltatni az eljárás során, és teljesíteni indokolási kötelezettségét, ha a vitatott határozat legalább az „indokolás kezdeményét” tartalmazta a kereset benyújtását megelőzően. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a közigazgatási szerv okfejtése fő vonalának legalább az indokolás ilyen kezdeményéből ki kell tűnnie. A Törvényszék a megtámadott ítélet 38. pontjában kifejtette, hogy a kereset benyújtását megelőzően a valamely felperes vonatkozásában megfogalmazott lényeges elutasítási okokkal kapcsolatos indokolás „teljes vagy szinte teljes hiánya” nem orvosolható a kereset benyújtását követően szolgáltatott magyarázatok révén.

85. Mindenekelőtt rá kell mutatni arra, hogy a Törvényszék a jelen ügyben az indokolás hiányának egy sajátos esetét azonosította, amelyet „szinte teljesnek” minősített. Ezt követően meg kell állapítani, hogy a Törvényszék nyilvánvalóan abból az előfeltevésből indult ki, hogy a vitatott határozatban található indokolás megfelel e helyzet feltételeinek, anélkül azonban, hogy kifejtette volna annak jellemzőit. A Törvényszék okfejtése, különösen az indokolás „szinte teljes” hiányának jogkövetkezménye, vagyis a szóban forgó határozat súlyos eljárási hibából eredő jogellenessége alapján feltételezhető, hogy e helyzet legalábbis összehasonlítható az indokolás „teljes” hiányával. Márpedig meg kell állapítani, hogy az említett helyzetre kizárólag a megtámadott ítélet utal, arra a Törvényszék ítélkezési gyakorlata, beleértve az említett ítéletben hivatkozott ítélkezési gyakorlatot is,¹⁸ máshol egyáltalán nem hivatkozik. Úgy tűnik, hogy a Törvényszék kifejezetten eltért az ítélkezési gyakorlatában használt terminológiától, annak érdekében, hogy a lehető legpontosabban le tudja írni a vitatott határozatban szereplő indokolás pontosságának fokát. E kérdésre az ítélkezési gyakorlat megfelelő alkalmazásának vizsgálata során visszatérek.

c) A Törvényszék által kialakított elvek összeegyeztethetősége a Bíróság ítélkezési gyakorlatával

86. A sérelmet okozó közigazgatási aktus indokolása elégtelenségének problémája nem ismeretlen a Bíróság ítélkezési gyakorlatában, mivel annak már állást kellett foglalnia azon kérdést illetően, hogy orvosolható-e egy ilyen eljárási hiba azáltal, hogy engedélyezik a közigazgatási szerv részére, hogy az indokolást a peres eljárás során kiegészítse.

¹⁸ 2012. március 8-i *Marcuccio kontra Bizottság* végzés (T-126/11 P, EU:T:2012:115, 47. pont).

87. Amint arra a Bíróság a Neirinck ítéletben¹⁹ emlékeztetett, az indokolási követelmény célja az, hogy lehetővé tegye az uniós bíróság számára a sérelmet okozó határozat jogszerűségének felülvizsgálatát, és elegendő tájékoztatást adjon az érdekeltnek a határozat megalapozottságáról, vagy – épp ellenkezőleg – arról, hogy jogszerűségének vitatására alapul szolgáló hibában szenved-e. Ebből az következik, hogy az indokolást főszabály szerint az érintett személynek sérelmet okozó határozattal egy időben kell közölni az érintettel. A Bíróság ennek megfelelően kimondta, hogy az indokolás hiánya nem orvosolható azzal a ténnyel, hogy az érintett a Bíróság előtti eljárás során úgyszólván megismeri a határozat indokait.²⁰ Az indokolás elégtelensége esetén az eljárás során előterjesztett indokok kivételes esetben okafogyottá tehetik az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot.²¹ A Bíróság ítélezési gyakorlata tehát két eltérő helyzetet különböztet meg, egyrészt az indokolás „hiányát”, másrészt annak „elégtelenségét”; mindkettőre sajátos szabályok vonatkoznak. Ezenkívül megjegyzem, hogy a Bíróság a Törvényszékhez hasonlóan jellemzően minden egyes esetben megvizsgálja, hogy a szóban forgó közigazgatási aktus tartalmazza-e „az indokolás kezdeményét”, vagy nem, ami lehetővé teszi számára az elé terjesztett ügyre vonatkozó szabályok alkalmazását.

88. A fenti észrevételek alapján megállapítom, hogy a Törvényszék ítélezési gyakorlata²² lényegében tükrözi a Bíróság ítélezési gyakorlatában a közigazgatási aktusok annak érdekében történő megfelelő megindokolásának követelményét, hogy biztosítsák a bírósági felülvizsgálatot, a címzett jogainak megóvása mellett, amely alól az egyedüli kivételt az indokolás „szinte teljes” hiányához kapcsolódó helyzet jelenti; ezt kell az alábbiakban megvizsgálni.

d) A Bíróság ítélezési gyakorlatának értékelése

89. Mielőtt rátérnék annak vizsgálatára, hogy a Bíróság ítélezési gyakorlatát a Törvényszék miként alkalmazta a jelen ügyre, szeretném kiemelni, hogy támogatom ezt az ítélezési gyakorlatot, amely álláspontom szerint kellően árnyalt ahhoz, hogy figyelembe vegye a közigazgatási peres eljárás során felmerülő különböző érdekeket, figyelemmel az ügyek bonyolultságára – ezek mindegyike számos eljárási kérdést vet el, amelyeket az uniós bíróságnak kell eldöntenie. Ezzel egyidejűleg emlékeztetek arra, hogy az EUMSZ 296. cikk második bekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke (2) bekezdésének c) pontja által előírt, az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzata – amely analógia útján alkalmazandó az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek (a továbbiakban: alkalmazási feltételek) hatálya alá tartozó alkalmazottakra is – 25. cikkének második bekezdésében is szereplő indokolási kötelezettség az intézményei átláthatóságának, hatékonyságának és legitimitásának biztosítására törekvő Európai Unió jogrendjéhez hasonló, a jogállamiság értékét tiszteletben tartó jogrend alapvető elvét képezi.²³ Amint arra a Bíróság több alkalommal emlékeztetett,²⁴ az Európai Unió olyan jogi unió, amelyben az intézmények aktusai felülvizsgálat alá esnek a tekintetben, hogy azok különösen a Szerződéssel és az általános jogelvekkel összeegyeztethetők-e. A jogállamiság szerves része a Charta 47. cikkében rögzített hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogalanyokat meg kell, hogy illesse a jog arra, hogy az uniós jogi aktusok jogszerűségét hatékony jogorvoslat révén vitassák bíróság előtt.²⁵ Mindazonáltal utalni kell

19 2008. február 28-i Neirinck kontra Bizottság ítélet (C-17/07 P, EU:C:2008:134).

20 2008. február 28-i Neirinck kontra Bizottság ítélet (C-17/07 P, EU:C:2008:134, 50. pont). Lásd még: 2004. szeptember 23-i Hectors kontra Parlament ítélet (C-150/03 P, EU:C:2004:555, 49. és 50. pont); 1990. február 7-i Culin kontra Bizottság ítélet (C-343/87, EU:C:1990:49, 13–15. pont); 1981. november 26-i Michel kontra Parlament ítélet (195/80, EU:C:1981:284, 22. pont).

21 2008. február 28-i Neirinck kontra Bizottság ítélet (C-17/07 P, EU:C:2008:134, 51. pont).

22 Ezeket a jelen indítvány 61. és 84. pontjában idéztem fel.

23 Lásd ebben az értelemben Smith, M., „Developing administrative principles in the EU: A foundational model of legitimacy?”, *European Law Journal*, 18. kötet, 2. sz., 2012. március, 282. o.

24 2017. március 28-i Rosneft ítélet (C-72/15, EU:C:2017:236, 72. pont); 2016. július 19-i H. kontra Tanács és Bizottság ítélet (C-455/14 P, EU:C:2016:569, 41. pont); 2012. június 26-i Lengyelország kontra Bizottság ítélet (C-336/09 P, EU:C:2012:386, 36. pont).

25 2017. március 28-i Rosneft ítélet (C-72/15, EU:C:2017:236, 73. pont); 2014. december 18-i Abdida ítélet (C-562/13, EU:C:2014:2453, 45. pont); 2015. október 6-i Schrems ítélet (C-362/14, EU:C:2015:650, 95. pont).

arra, hogy a Szerződésekben a Lisszaboni Szerződés által eszközölt módosítás eredményeként az indokolási kötelezettség jelentős átértékelésére került sor,²⁶ amelyet a Bíróságnak figyelembe kell vennie, különösen, ha a jelen ügghöz hasonlóan olyan ügyben jár el, amelyben e követelményt látszólag figyelmen kívül hagyták.

90. Amint azt Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok írta a Hectors kontra Parlament ügyre vonatkozó indítványában,²⁷ „az indokolás nem valamiféle udvariassági formula vagy rítus, hanem mindenekelőtt a hatalomgyakorlás észszerűségének eleme, amely elősegíti annak ellenőrzését, az önkényességet megelőző és védelmi eszközként is”. Már utaltam e követelmény kettős céljára, amely egyrészt az, hogy lehetővé tegye az érdekelték számára jogaik védelme érdekében a hozott intézkedés indokainak megismerését, másrészt hogy lehetővé tegye az uniós bíróság számára az érintett határozat jogszerűségének felülvizsgálatát.²⁸ A hatékony jogorvoslat biztosítása céljából e két érdek elválaszthatatlan egymástól, ennél fogva az elemzésben nem vehetők egymástól függetlenül figyelembe. E követelmény jellegéből fakad, hogy az említett érdekeket legjobban az szolgálja, ha az indokolást ugyanakkor közlik az érintettel, mint a neki sérelmet okozó határozatot, nem pedig a peres eljárás során.²⁹ A pert megelőző szakasz során az érintettnek lehetősége van arra, hogy ingyenesen és közigazgatási akadályok nélkül a vitatott határozat felülvizsgálatát kérje a közigazgatási szervtől. Egy másik előnyt jelent az, hogy a közigazgatási szervnek lehetősége van arra, hogy maga ellenőrizze határozata uniós jognak való megfelelését, aminek eredményeként emlékeztetik a közigazgatási szervet határozata megfelelő megindolására irányuló kötelezettségére.³⁰

91. E megfontolásokra figyelemmel álláspontom szerint egyértelmű, hogy a mindennemű indokolás hiánya képezi a legsúlyosabb esetet, mivel sérti ezeket az érdekeket, végső soron a jogállamot veszélyeztetve. Ilyen esetben a hiba nem orvosolható a peres eljárás során, mivel az érintettet megfosztják annak lehetőségétől, hogy megismerje a határozat indokait, kifejtse álláspontját, illetve adott esetben felülvizsgálatot kérjen. Az uniós bíróságot pedig annak lehetőségétől fosztják meg, hogy megismerje az ügy minden vetületét, mielőtt végső fokon döntene az ügyben.

92. Ezzel szemben az indokolás elégtelensége álláspontom szerint differenciáltabb megközelítést igényel, az indokolási követelmény megsértésének súlyosságától függően. Úgy tűnik, hogy a Bíróság is ezt a megközelítést követi, mivel ítélezési gyakorlata elismeri, hogy az indokolás elégtelensége esetén az eljárás során előterjesztett indokok kivételes esetben okafogyottá tehetik az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot. Úgy tűnik, hogy az elképzelhető körülmények sokfélesége miatt a Bíróság tartózkodott az említett „kivételes esetek” kimerítő felsorolásától, az említett fogalom rugalmas és pragmatikus alkalmazását részesítve előnyben.

93. Egyes megfontolások, így a pergazdaságossági indokok ugyanis elméletileg játszhatnak bizonyos szerepet, például amikor egyértelmű, hogy semmilyen hiba nem terheli a határozat érdemi részét, így annak azzal az indokkal történő megsemmisítése, hogy nem tartalmaz elégséges indokolást, szükségképpen új, érdemben a megsemmisített határozattal azonos határozat meghozatalához vezetne, amely tartalmazza az első alkalommal a Törvényszék elé kerülő indokolást. Amint arra Fennelly

26 Lásd Callies, C., in: Callies/Ruffert, EUV/AEUV, 4. kiadás, München, 2011, EUMSZ 296. cikk, 4. pont, ahol kiemelésre kerül, hogy az EUMSZ 296. cikk valamennyi uniós jogi aktusra kiterjeszti az indokolási kötelezettséget, ellentétben a régi EK 253. cikkel, amely az említett jogi aktusok kimerítő felsorolását írta elő. A szerző szerint az EUMSZ 296. cikk a reformfolyamat arra irányuló szándékát tükrözi, hogy az Unió intézményi alapja demokratikusabb legyen és közelebb kerüljön a polgárokhoz, az átláthatóság, a hatékonyság és a legitimitás elveinek megfelelően.

27 C-150/03 P, EU:C:2004:146, 41. pont.

28 Lásd a jelen indítvány 61. pontját.

29 Lásd: 1981. november 26-i Michel kontra Parlament ítélet (195/80, EU:C:1981:284, 22. pont).

30 Amint azt Kokott főtanácsnok Mellor ügyre vonatkozó indítványában (C-75/08, EU:C:2009:32, 32. pont) kiemeli, „az indokolás megadása nem kizárólag a polgárok érdekeit szolgálja, hanem a közigazgatás elsődleges önkontrolljaként is szolgál, és békésebbé teheti a polgárokkal való kapcsolatot. Ha ugyanis az indokolás meggyőző, akkor ez megszünteti a fennálló konfliktusokat és megelőzi a felesleges jogvitákat”. Újabbban a Szlovákia kontra Bizottság ügyre és a Románia kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványában (C-593/15 P, C-594/15 P és C-599/15 P, EU:C:2017:441, 95. pont) Kokott főtanácsnok kiemelte, hogy „[a]z EUMSZ 296. cikk második bekezdése szerinti indokolási kötelezettség [...] az igazgatás ellenőrzésére is szolgál, és ezzel annak betartatására, hogy az elfogadó intézmény gondosan megvizsgálja az intézkedés elfogadásának feltételeit”.

főtanácsnok a Parlament kontra Innamorati ügyre vonatkozó indítványában³¹ rámutat, a vizsgabizottságnak semmilyen mérlegelési jogköre nincs ilyen esetben. Következésképpen az alperesnek nem fűződik jogos érdeke ahhoz, hogy lényeges eljárási szabály megsértése miatt a szóban forgó határozat megsemmisítését kérje. Fennelly főtanácsnok szerint a vitatott határozat eredetileg elégtelen jellege nem tekinthető olyan lényeges eljárási szabály megsértésének, amely önmagában igazolja e határozat megsemmisítését.³² Ezzel szemben, ha az indokolás nem elégséges még a peres eljárás szakaszában sem, a vitatott határozatot lényeges eljárási szabály megsértése miatt meg kell semmisíteni.³³

94. E tekintetben szeretnék néhány megjegyzést tenni, álláspontom illusztrálása céljából. Még ha elvben meg is értem ezeket a gyakorlati megfontolásokat, amelyek egyes ítéletekben is kifejezésre jutottak,³⁴ szeretném ismét kiemelni az említett rendelkezések jelentőségét³⁵ az uniós jogrendben, ami álláspontom szerint kizárja, hogy egy közigazgatási aktus indokolásának elégtelenségét³⁶ egyszerű formai hibának tekintsük.³⁷ Bármilyen vonzónak is tűnhetnek a fent kifejtett, láthatóan pergazdaságossági indokokon alapuló megfontolások, azzal a kockázattal járnak, hogy a közigazgatási szerv az elégtelen indokolás megsemmisítés iránti keresettel kapcsolatos eljárás során történő kiegészítésének az EUMSZ 263. cikkben alapuló „lehetőségét” ahhoz való jogként értelmezi, hogy ne közöljön információkat kellő időben az érintettel, illetve hogy a közigazgatási aktus indokolásának feladatát szükség esetén a peres szakaszra halassa. Az ilyen gyakorlat következményeként megszűnnének az általam fent megjelölt előnyök, vagyis az, hogy lehetőséget nyújtanak valamely ilyen közigazgatási aktus címzettje számára arra, hogy álláspontját ismertesse a közigazgatási szerv előtt és az, hogy biztosítják a közigazgatási szerv által elfogadott jogi aktusok jogszerűségének belső felülvizsgálatát.³⁸ Ezenfelül nem lehet kizárni, hogy e gyakorlat eredményeként nőne az uniós bíróságok előtt folyamatban lévő ügyek száma, ami csökkentené a pergazdaságossági indokokhoz kapcsolódó állítólagos előnyöket. Mindamellet egyrészt a közigazgatás másrészt az uniós bíróságok közötti hatáskör-megosztás tiltja, hogy a megsemmisítés iránti keresettel kapcsolatos eljárás váljon azon szakasszá, amelynek során a közigazgatási szerv teljesíti valamely alapvető kötelezettségét a jogalany felé. Ezenkívül nem szabad elfelejteni, hogy a jogvitával költségek, valamint jelentős kockázatok járnak a jogalany számára, ezért álláspontom szerint észszerűtlen azt előírni számára, hogy forduljon az uniós bíróságokhoz annak érdekében, hogy a rá vonatkozó határozathoz megfelelő indokolást fűzzenek, holott ezt elérhette volna a pert megelőző eljárás során költségek nélkül is.

31 C-254/95 P, EU:C:1996:213.

32 Fennelly főtanácsnok Parlament kontra Innamorati ügyre vonatkozó indítvány (C-254/95 P, EU:C:1996:213, 39. pont).

33 Fennelly főtanácsnok Parlament kontra Innamorati ügyre vonatkozó indítvány (C-254/95 P, EU:C:1996:213, 40. pont).

34 Lásd: 1983. július 6-i Geist kontra Bizottság ítélet (117/81, EU:C:1983:191); 1988. március 8-i Sergio kontra Bizottság ítélet (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 és 78/86, EU:C:1988:119, 53. pont); 2010. január 19-i Co-Frutta kontra Bizottság ítélet (T-355/04 és T-446/04, EU:T:2010:15, 100. pont).

35 Lásd a jelen indítvány 89. pontját.

36 Callies, C., in: Callies/Ruffert, EUV/AEUV, 4. kiadás, München, 2011, EUMSZ 297. cikk, 34. pont kiemel néhány olyan irányzatot a Bíróság és a Törvényszék ítélkezési gyakorlatában, amelyek annak elfogadását célozzák, hogy kizárólag az indokolási követelmény súlyos megsértései igazolják a közigazgatási határozat megsemmisítését. E megközelítés láthatóan azon az érven alapul, amely szerint nincs értelme egy érdemben helyes, de formai hibát hordozó közigazgatási határozat megsemmisítésének. A szerző mindazonáltal úgy véli, hogy a jogállamiság tiszteletben tartásához fűződő megfontolások általános szabályként az ilyen indokolási követelménynek meg nem felelő bármely határozat megsemmisítése mellett szólnak. Gellermann, M., in: Streinz, EUV/AEUV, 2. kiadás, 2012. 16. pont ugyanezen a véleményen van, kifejtve, hogy kizárólag a megsemmisítés fenyegetéséhez kapcsolódó bírósági felülvizsgálat kötelezheti arra az uniós intézményeket, hogy megfelelően figyelembe vegyék az indokolási kötelezettséget. Kivétel legfeljebb akkor ismerhető el, ha az aktusnak ténylegesen nincs alternatívája és azt megsemmisítését követően azonnal el kell fogadni.

37 Egyébként a 2008. július 3-i Bizottság kontra Írország ítéletből (C-215/06, EU:C:2008:380, 57. pont) kitűnik, hogy a Bíróság az uniós jog értelmében szabálytalan aktusok szabályossá tételét csak kivételesen fogadja el.

38 Az LS Customs Services ügyre (C-46/16, EU:C:2017:247, 83. pont) vonatkozó indítványában Kokott főtanácsnok kiemeli, hogy „[a közigazgatási szerv] önellenőrzésére csak korlátozottan van lehetőség, ha a megfelelő indokolást csak az érintett kérelmére pótolják”. A főtanácsnok szerint „[e]z még inkább igaz az indokolás bírósági eljárásban történő pótlása esetén”.

95. Az indokolás jogorvoslati eljárás során történő kiegészítésének lehetőségét tehát olyan „kivételes esetekre” kell korlátozni, amelyekben nem vitatott, hogy legalább a közigazgatási határozat meghozatalát megalapozó fő indokokat világosan és egyértelműen³⁹ ismertették. Arról is gondoskodni kell, hogy a jogalany ne szenvedjen semmilyen hátrányt jogai védelme során, amit a bíróságnak esetről esetre kell vizsgálnia. Vitathatatlanul feltételezni lehet ilyen hátrány fennállását, amennyiben a közigazgatási szerv által előterjesztett kiegészítő indokok módosítják a jogi aktus lényegét, ily módon arra kötelezve az érintettet, hogy érvelését jelentős mértékben kiigazítsa, annak érdekében, hogy megfelelő választ adjon az új érvekre. Az ilyen helyzet elkerülése érdekében szigorú követelményeket kell támasztani a közigazgatási szerv által az uniós bíróság elé terjesztett kiegészítő indokolás formáját és módját illetően. Ehhez hasonlóan az uniós bíróságnak gondoskodnia kell arról, hogy az érintett nyilatkozhasson a kiegészítő indokolást illetően, például a tárgyalás elhalasztása révén vagy oly módon, hogy lehetővé teszi számára beadvány benyújtását. Álláspontom szerint nem lehet elkerülni, hogy a közigazgatási szerv ilyen körülmények között meglepje az érintettet. Az eljárási helyzet függvényében az uniós bíróságnak el kell döntenie, hogy a kiegészítő indokolást el kell-e utasítani, vagy azt kivételes jelleggel el kell fogadni.

96. Az általam javasolt megközelítés egyébként összeegyeztethető Kokott főtanácsnok iránymutatásával, amely az SPCM és társai ügyre vonatkozó indítványában⁴⁰ található és amely szerint az indokolás hiányát vagy nyilvánvaló hiányosságát főszabály szerint nem teheti szabályossá az a tény, hogy az érdekelt az uniós bíróság előtti eljárás során megismeri a jogi aktus indokait. Amint azt Kokott főtanácsnok kifejtette, a sérelmet okozó jogi aktus indokolási kötelezettségének célja egyrészt annak lehetővé tétele, hogy az uniós bíróság felülvizsgálhassa a határozat jogszerűségét, másrészt az érintettnek elegendő tájékoztatás nyújtása annak eldöntéséhez, hogy a határozat megalapozott-e, és érdemes-e keresetet indítani. Kokott főtanácsnok teljesen megalapozottan emeli ki, hogy a határozat indokolása az intézkedés bírósági felülvizsgálatának elengedhetetlen feltételét jelenti.⁴¹

97. Nem látok semmilyen ellentétet a fent bemutatott álláspontok között,⁴² mivel azok abból az előfeltevésekből indulnak ki, hogy minden sérelmet okozó aktusnak tartalmaznia kell olyan indokolást, amely megjelöl minden releváns ténybeli és jogi elemet a jogszerűség vizsgálatának lehetővé tétele céljából, és csak kivételes esetben fogadják el azt, hogy az indokolás elégtelenségét orvosolni lehet a peres szakasz során. Az egyetlen különbség az, hogy Fennelly főtanácsnok egy olyan sajátos helyzetre utal,⁴³ amely álláspontom szerint elméletileg az ítélezési gyakorlat értelmében vett „kivételes esetnek” minősülhet, feltéve, amint az már kifejtésre került,⁴⁴ hogy a jogalany semmilyen hátrányt nem szenved jogai védelme során. Az ilyen hátrány rendes esetben kizárható, amennyiben a szóban forgó közigazgatási határozat legalább az „indokolás kezdeményét” tartalmazza, lehetővé téve a jogalany számára, hogy megértse a közigazgatási szerv okfejtésének fő vonalát és előadja álláspontját. Álláspontom szerint e kérdés jelenti a Bíróság ítélezési gyakorlata jelen ügyben történő megfelelő alkalmazása vizsgálatának kiindulópontját.

39 Egy, a Bíróság ítélezési gyakorlatában alkalmazott terminológiát használva. Lásd: 1990. február 14-i Delacre és társai kontra Bizottság ítélet (C-350/88, EU:C:1990:71, 15. pont).

40 C-558/07, EU:C:2009:142.

41 Kokott főtanácsnok SPCM és társai ügyre vonatkozó indítvány (C-558/07, EU:C:2009:142, 61. pont).

42 Vagyis Fennelly főtanácsnok és Kokott főtanácsnok hiányzó vagy elégtelen indokolás későbbi, peres szakaszban történő orvoslásának lehetőségével kapcsolatos problémakört illető, fent ismertetett álláspontjai, illetve az én álláspontom, amelyet úgy kell értelmezni, mint a Bíróság ítélezési gyakorlatának fejlődéséhez való hozzájárulásmot.

43 Vagyis a határozat érdemére ki nem ható hibát hordozó közigazgatási határozattal kapcsolatos helyzetre. Fennelly főtanácsnok szerint az ilyen határozat nem semmisíthető meg, ha az indokolást a jogorvoslati eljárás során kiegészítették.

44 Lásd a jelen indítvány 95. pontját.

98. A teljesség kedvéért ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a Bíróság a Neirinck ítéletben⁴⁵ megerősítette, hogy „kivételes esetek” fennállhatnak „számos pályázó részvételével folyó versenyvizsga” során, mint a Sergio és társai kontra Bizottság ügy⁴⁶ esetében, illetve „nyílt versenyvizsga” során, mint a Kypreos kontra Tanács ügy⁴⁷ alapjául szolgáló esetben: mindkét esetre jellemző, hogy gyakorlati szempontból lehetetlen megfelelő indokolást nyújtani valamennyi pályázó számára a kért időpontban, ami ebből következően abszolút eltérésnek minősülő jelleggel igazolja, hogy a közigazgatási szerv az uniós bíróság előtt nyújtson be olyan bizonyítékokat, mint a vizgabizottságok jegyzőkönyvei. Márpedig amint azt fent kiemeltem,⁴⁸ a Törvényszék megalapozottan tekintette úgy a megtámadott ítélet 46. és 47. pontjában, hogy a Bizottság nem hivatkozhat arra az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint számos pályázó részvételével folyó versenyvizsga esetén a vizgabizottság először röviden is indokolhatja a kiválasztás elutasítását. Ebből következik, hogy az indokolás peres eljárás során történő kiegészítésének elfogadását kivételes jelleggel igazoló két eset egyike sem alkalmazandó a jelen ügyben.

e) A Bíróság ítélkezési gyakorlata Törvényszék általi alkalmazásának vizsgálata

99. A megtámadott ítélet vizsgálatából kitűnik, hogy a Törvényszék helyesen alkalmazta a Bíróság ítélkezési gyakorlatában kialakított elveket annak elemzése során, hogy a vitatott határozat tartalmazza-e az „indokolás kezdeményét”. Amint azt már kifejtettem, az ezen elemzésből levezetendő következtetés határozza meg, hogy fennáll-e az indokolás „hiánya” vagy „elégtelensége”. A Törvényszék szerint az indokolás ilyen kezdeménye a jelen ügyben nem volt meg, a már részletesen elemzett okok miatt, amelyek jogi szempontból álláspontom szerint támadhatatlanok.⁴⁹

100. Meg kell ugyanakkor vizsgálni, hogy a Bizottság által előadottaknak megfelelően a Bíróság ítélkezési gyakorlatával ellentétes-e, hogy a Törvényszék az indokolás „elégtelenségét” az indokolás „hiányának” tekintse, az indokolást „szinte teljesen” hiányzónak tekintve. E kérdés kapcsán néhány észrevételt kell tennem.

101. Noha az ítélkezési gyakorlat hivatalosan csak két esetet ismer el, emlékeztetni kell arra, hogy a közigazgatási és bírói gyakorlat a pontosság több fokát ismeri a jogi aktusok indokolását illetően. A Bíróság ezt hallgatólagosan elismeri ítélkezési gyakorlatában, tekintettel arra, hogy az összefüggéstől, a címzett számára képviselt jelentőségtől, illetve az adott tárgykört szabályozó jogszabályok összességétől függően többé vagy kevésbé részletes indokolást fogad el. Ebben az összefüggésben mindenképpen árnyaltabban kell értelmezni az indokolás elégtelenségének fogalmát, úgy, hogy az több pontossági fokot tartalmaz, az indokolással egyenértékű, mondhatni „szinte teljes” indokolástól az indokolás „szinte teljes”, a Törvényszék által a jelen ügyben megállapítotthoz⁵⁰ hasonló hiányáig. A jogi aktus indokolása pontosságának megállapítását lehetővé tévő pontos és megbízható módszer hiányában álláspontom szerint érthető, hogy a Törvényszéknek összehasonlítást kellett végeznie a ténybeli helyzethez leginkább hasonlító esettel, annak érdekében, hogy egyszerűen és egyértelműen tudja megfogalmazni következtetéseit.

45 2008. február 28-i Neirinck kontra Bizottság ítélet (C-17/07 P, EU:C:2008:134, 57. pont).

46 1988. március 8-i Sergio és társai kontra Bizottság ítélet (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 és 78/86, EU:C:1988:119, 50. pont).

47 1985. március 27-i Kypreos kontra Tanács ítélet (12/84, EU:C:1985:142, 8. pont).

48 Lásd a jelen indítvány 70. és 71. pontját.

49 Lásd a jelen indítvány 62–68. és 81. pontját.

50 Lásd a megtámadott ítélet 51. és 53. pontjával összefüggésben értelmezett 38. pontját.

102. Álláspontom szerint e megközelítés a Törvényszéknek az ügy tényállásának értékelését szolgáló mérlegelési mozgásteret körébe tartozik, ennél fogva nem tekinthető téves jogalkalmazásnak. E megközelítés nem kérdőjelezi meg a bírói úton megállapított különböző indokolási típusok bemutatását, ellenben hasznos kiindulási pontokat szolgáltat, amelyek lehetővé teszik a felek számára a Törvényszék azon határozata mögött meghúzódó okfejtés megértését, hogy megsemmisíti a vitatott határozatot azzal az indokkal, hogy indokolása nem felel meg az ítélezési gyakorlat követelményeinek.

103. A Bizottság által felhozott azon érvet illetően, amely szerint a Törvényszék nem tartotta tiszteletben azon kötelezettségét, hogy figyelembe kell vennie a Bizottság által a jogorvoslati eljárás során a szóban forgó közigazgatási határozat indokolásának „kiegészítése” céljából előterjesztett további bizonyítékokat, meg kell állapítani, hogy a Bizottság újfent félreérti az uniós bíróság szerepét, amennyiben láthatóan azt igényli a Törvényszéktől, hogy orvosolja a megtámadott határozat indokolását a kereset benyújtását megelőzően elmulasztó vizsgabizottság és a Bizottság mulasztásait. Noha az ítélezési gyakorlatból az tűnik ki, hogy az indokolásnak az EUMSZ 296. cikk második bekezdését sértő elégtelensége az EUMSZ 263. cikk második bekezdésének értelmében vett lényeges eljárási szabályok megsértését jelenti, és olyan jogalap, amelyet az uniós bíróság hivatalból vizsgálhat, sőt hivatalból vizsgálnia kell,⁵¹ ebből nem következik, hogy köteles minden körülmények között elfogadni a kiegészítő indokolást.

104. Mindamellett megjegyzem, hogy a Törvényszék teljesen megalapozottan észrevételezte a vitatott határozat, valamint a felülvizsgálat iránti kérelemre adott válasz indokolásának elégtelenségét, megtagadva a Bizottság által benyújtott kiegészítő bizonyítékok figyelembevételét, e kezdeményezés elkésztése miatt. Ugyanis még ha feltételezzük is, hogy az indokolást pusztán „elégtelennek” kell minősíteni (bármilyen további különös minősítés nélkül), egyáltalán nem kétséges, hogy a D. Di Bernardo pályázatára ilyen hatást gyakorló konkrét szempontok előadása⁵² a Törvényszék előtt folyt írásbeli eljárás során igen nehezítette a védekezést, mivel az megfosztotta D. Di Bernardót annak lehetőségétől, hogy arra megfelelően reagáljon.⁵³ Amint arra a Törvényszék megalapozottan hivatkozik, D. Di Bernardo nem ismerte azokat az okokat, amelyek miatt szakmai tapasztalatát elégtelennek tekintették.⁵⁴ Ezenfelül úgy tűnik, hogy D. Di Bernardónak főszabály szerint csak a tárgyalás állt rendelkezésére az azon indokolással szemben hivatkozott jogalapjainak ismertetésére, amelyet csak a viszonzó válasz előadását követően ismert meg.

105. Márpedig e körülmények nem felelnek meg a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének, amely az uniós jog alapvető elve és amely tiltja azt, hogy valamely bírósági határozat olyan tényeken vagy iratokon alapuljon, amelyekről maguk a felek vagy a felek valamelyike nem szerezhetett tudomást, és amelyekről ezáltal álláspontjukat sem adhatták elő.⁵⁵ A fegyveregyenlőség elve, amely velejárója magának a tisztességes eljárás fogalmának, és amelynek célja az eljárásban részt vevő felek közötti egyensúly annak lehetővé tételével történő biztosítása, hogy a bírósághoz benyújtott valamennyi dokumentumot az eljárásban részt vevő bármelyik fél megvizsgálhassa és vitathassa, magával vonja, hogy kötelező észszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve annak bizonyítékait is, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben.⁵⁶

51 Lásd ebben az értelemben: 1997. február 20-i Bizottság kontra Daffix ítélet (C-166/95 P, EU:C:1997:73, 24. pont); 2008. július 10-i Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ítélet (C-413/06 P, EU:C:2008:392, 174. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat); 2012. szeptember 27-i J. kontra Parlament ítélet (T-160/10, EU:T:2012:503, 17. pont).

52 Lásd a jelen indítvány 66. és 68. pontját.

53 Lásd a jelen indítvány 64. pontját.

54 Lásd a jelen indítvány 63. pontját.

55 Lásd: 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 30. pont; 2016. július 12-i Pérez Gutiérrez kontra Bizottság végzés (C-604/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:545, 33. pont).

56 Lásd: 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 31. pont); 2016. július 12-i Pérez Gutiérrez kontra Bizottság végzés (C-604/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:545, 34. pont).

106. Következésképpen a fent ismertetett helyzetre figyelemmel és a Bíróság ítélkezési gyakorlatával kapcsolatos, többek között a jelen indítvány 93–95. pontjában kifejtett értékelésem keretében ismertetett megfontolásoknak megfelelően álláspontom szerint nem teljesültek a kiegészítő indokolás jogorvoslati eljárás során történő kivételes elfogadását lehetővé tevő feltételek.

107. A jogállamiság elvének tiszteletben tartása ugyanis azt igényelte, hogy az EPSO szolgáltatson megfelelő indokolást magában a vitatott határozatban, valamint hogy szolgáltatson pontosabb információkat a vizsgabizottság által kidolgozott további feltételeket illetően a felülvizsgálat iránti kérelemre adott válaszában. Mivel nem tett megfelelően eleget e kötelezettségeinek, hanem e feladat elvégzését a peres szakaszra halasztotta, a közigazgatási szerv nem érte el a belső felülvizsgálat biztosítására irányuló célt. Az ilyen felülvizsgálat lehetővé tette volna számára a helyzet értékelését, és annak megerősítését, hogy az indokolás megfelel-e az uniós jog által támasztott követelményeknek. Egyébként a vitatott határozatot terhelő hiba súlyos volt, mivel egy D. Di Bernardo számára különösen fontos szempont kapcsán az indokolás rendkívül elégtelen volt, sőt nem is létezett, így azt a védelemhez való jog megsértése nélkül nem lehetett szabályszerűvé tenni az indokolás kiegészítésével a megsemmisítés iránti keresettel kapcsolatos eljárás utolsó szakaszában. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy nem lehet azt kifogásolni, hogy a Törvényszék fellépett D. Di Bernardo jogainak megóvása érdekében, valamint annak érdekében, hogy emlékeztesse a közigazgatási szervet az EUMSZ 263. cikk második bekezdésének értelmében vett lényeges eljárási szabályok tiszteletben tartására.

108. A fent kifejtett indokok miatt úgy vélem, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megtagadta a Bizottság által a peres eljárás során az elégtelen indokolás „kiegészítése” érdekében előterjesztett kiegészítő bizonyítékok figyelembevételét.

3. Közbenső következtetés

109. A fenti megfontolásokra tekintettel a második fellebbezési jogalapot el kell utasítani.

VI. Végkövetkeztetés

110. Tekintettel a fentiekben kifejtettekre, azt indítványozom, hogy

- a Bíróság utasítsa el a fellebbezést, és
- a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.